Siebzehnter Jahrgang. Jüdische Pester Zeitung. Erscheint 3-mal wöchentlich.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדן טאג פּרענומעריר.

אונד דער פּרענומעראציאנס-פּרייס בעגינט מיט דעם פּעסטאנגע דעם פּרייס בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין בודאפעסט.

ווייטצנער בולווער נומ. 29. דאהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

דיעזע בלאטט ערשיינט דריימאל וואכענטליך.

אונד פּרייס:

פיר אפּטעריינס-אונגארן אונד דייטשלאנד 8 גולדען אפּט. וועל. פאלגיעריינס 4 גולדען אפּט. וועל. פיר אנדערע לאנדער 12 גולדען אפּט. וועל.

פיר אמעריקא:

אנזעטצונג 9 גולד. — קר. אפּט. וועל. פאלגיעריינס 4 גולד. 50 קר. אפּט. וועל. פיר אנדערע לאנדער 25 גולד. אפּט. וועל.

Nr. 110 זיעבצעהנטער יאהרגאנג בודאפעסט, מיטטוואך יד תשרי התרמ"ו. Budapest 23. September 1885.

דער בראנד אויף דעם באלקאן.

דיא ווייטגעהענדע נאכריכט דער לעצטען צייט מאנט איהם דיא מאבילזירונג דער סערבישען ארמעע. קאנג מילאן פון סערביען דאנערשטאג פאר 3 וואכען מיט דער רעגירונג וויגעס לאנדעס איינען מיניסטערראטה בעפרידיגט, ער זולבסט דאס מיט זיינער לעבענסצייט געמאהלין, דער קאנגין נאטהאליע צור לאנדעס איינשטעללונג נאך בודאפעסט, פון דא בעגאב ער זיך נאך פאלבסבאד, וא ער איינע וואכען לאנג ווילן בעאבזיכטיגט, דא קאם וא אין בלוטיגן איס דיעזעדעס הימעל דיא נאכריכט פון דען פאלגאנגען אין אסטרומעלען, אינד 2 שטונדען שפאטער פלאג וויגע סערבישע מאנעסבאט מיט איינעם שפאנאטיגע הים נאך בעלגראד. אינד 24 שטונדען שפאטער עדשען אין אוראם (עדלאם) דעם קאנגעס דער דיא סערבישע אינד אנדערע דאס פערזאנטמלונגסרעכט פיר אונבעשטימטע צייט אויפהעבט, דיא שקיפשטינא (וויכסטאנ) נאך נישט נכט בעלגראד) אינגבעלופט אינד דיא מאבילזירונג דער סערבישען ארמעע פערפיגט. —

סערביען אינד בולגאריען דיא אן אינאנדער גרענצען, שטעהען גאנליך שאן זייט לאנגערער צייט וועגען איינעס גראסערען געבייעטעס אן דער גרענצע אים בולגיגען שטרייטע מיטאינאנדער, אינד דיא גרענצען ביידער לאנדער זינד שטעטס וויא אין גרענצען ביידער לאנדער זינד שטעטס אנגעגעבען מיט זאלדאטען אינד קאנאנען בעוועגט. בולגאריען וויזד אין אללען שטרייטען פון יוסקאלאנד אינטערשטיצט, סערביען הינגעגען דאס זיך דעם רוסיגען אינפלוסס אונטאנען אינד אומגער מעהר צו אסטרייכ-אונגארן הינגעגען, וויזד נכט נור אן דער גרענצע, זאנדערן אויך אים אינגערן פון דער אינכטבארען רוסיגען מאכט בעדראנגט. אין בולגאריען אללא דאס אים איינע גאנצע פּרעוינץ גראסער גערייכדען אויס אינד דעסען זאמטליכע קריעגספּאהיגע מאנגער אינטער וויפּפען גערפען זינד, בעדייטעט פיר סערביען פיר אלטע דראהענדע געפאהר, אנדערען אינד דיא סערבישע בעפעלקערונג אין בולגאריען אינד דיא בולגאריען בעגייסטערט. בלוט אינד גוט פיר דיא אינבאהאנגנגקייט דעס גאנצען סערביגען פולקס צו אפּפערן.

דיא טרייא דעס אינד דעס הערץ פון סערביען אינד בולגאריען אינטער דיא וויפּפען, בולגאריען אינד אסטרומעלען גלייכס איינעס גראסען מיל מאלאנגר. רוסיגע שאפען אללען אינטער דיא בולגאריגע גרענצע, סערביען מאבילזירט, דאס איזט דיא סיגנאטור דעס הייטיגען מאנעס אויף דער בעלגאלאנזעל.

פון דען מאכטען דאנגע עס יעטצט אב, דיעזע סיגנאטור צו פערוויאנדען, דען בעלגאן אין בולגאריען אינטער דיא וויפּפען, אדער דען האב-גערענען וואגען האלט צו געבעטען אינד דען גע-שאפטען פיריגען, וויעדער הערגעשטעללען.

וואס דיא מאכטע טהון ווערדען, דאס וויס-סען דיא, וויא עס שיינט נאך זעלבער נכט.

* * *

דאס מיטגעטעילטע דעס פּרינצען אלעקסאנדער פון בולגאריען, וועלכעס ער נאך פאר דייגר אנ-מיגט אין פּלעבעל אין אלטטרגאיא, איינ-סטיגע רעדענען דעס גראפבולגאריגען צאהלע-ריעגס, דעס דער איינבריך דער טרעפען אין אי-דאא אין עגדע בעריישעטע, לויטעט וויא פאלגט:

ווייר אלעקסאנדער I., פּרינץ פון בולגאריען אינד דיד, וועלכען דעס אללמאכטיגען גאטטעס אינד דעס פאלקעס, געבען אינזערעס פאל-קע בעקאנגט, דאס דיא בעפאלקערונג אסטרומע-לעגנס אם 18-טען סעפּטעמבער, נאכדעם וא איה-דע רעגיערונג געשטירצט אינד איינע פּראוויזאריש-ע רעגיערונג אינזעטצט אינס איינשטימ צום פּרינצען דעזער פּרווינץ פּראקלאמירט. דעס פערלאנגען דעס פאלקעס, בידע בולגאריגען לאנ-דער אין איינעס צו פערייניגען אינד דערארט וויי-גען האבסבען וואנס צו ערפּיללען, נאכדעמענד, אנערקענגען ווייר דיא אינגאן (דיא פּרעריגי-גיגן דער בידען לאנדער) אלס פאללצא-גענגע טהאטזאכע אונד געהמען דען טיטעל דעס פּרינצען בי-דער בולגאריען, נאדד אונד זיד בולגאריגנס אן, ווייר אבערגעה-מען דיא רעגיערונג דער פּרווינץ אונד ערקלארען, דאס ווייר לעבען, פּרייהייט אונד אינגעגנטהום אללער פּרעידלי-בען בירגער אהנע אונטערשיעד דעס גלייבענס אונד דער נא-ציאנאליטאט שיטצען ווערדען".

דאס מאניפעסט ערקלארט וויטער, דאס אללע מאסרעגעלן ערגריפען זינד, אם דיא רוהע דעס לאנדעס וכבר צישטעללען אונד אללע שטרעבען צו פערפאלגען, וועלכע גגען דיעזעלבע האנדערן זאללטען, דאס מאניפעסט פאהרט זאראנן פארט: „איך דאפען דאס מיין גערעכטעס פאלק בידער בולקאנלאנדעד, וועלכעס דאס גראבע ערגיגנס מיט בעגייסטערונג בעגריסט, דער בעפעסטיגנג דעס הייליגען אקטעס אינד דער פּרעראיגיגנג בי-דער בולגאריען וויגע אינטערשטיצונג לייהען אונד בערייט זיין ווייד, אללע אפּפער צו ברינגען אונד אנשטרענגונגען צו מאכען פיר דיא פערפיהרונג דער אונגאן אונד פיר דיא אינאבהאנגיגקייט דעס טהרון-ערען פאטערלאנדעס. נאטט שטעהט אונס בייא דיעזעס שווערגען אינטערנעהמען בייא גגעגען אין דער אלטען הייפּשטאדט גראסטינאיא, 20. סעפּטעמבער 1885.

דיא גייגסטען נאכריכטען.

דער אויפרוהר גגען דיא טירקייא האט זיך פון אסטרו-מעליען אויס אויך נאך דעם בע-גאבבטען מאעדאגיגן פערב-ריטעט, (מאעדאגיגן אזט איינע פון בול-גאריען, גרענצען אונד טירקען בעוואהנטע פּרווינץ) דיא זיך צווישען בולגאריען אונד גרענצגלאנד הינ-צעגעט אונד דיא אינטער דער דורעקטען הערר-שאפט דעס סולטאן שטעהט. מאעדאגיגן אזט דאס אוראלטע מוקדען. פון וא אלעקסאנדער דער גראסע שטאممטע), דיא טירקייא ווייד אללא אנדרע טרופּפען צוגאנגסט גנכט נאך אסטרומעליען, זאנ-דערן נאך מאעדאגיגן וועדען, וא רוסיסיע אונד בולגאריגע אנשטאנדען דאס פאלק אויפגעגעלן.

סערבישע שטרעבונגען וואללטען גגעסטערן אן איינעס דעמאנסטראטיוגן אויפצוג קאנג מילאן צום קאנגגאפען בא אסיגיען אונד דער הערצע-גאווינא אויסרופען, וועלכעס פאהרהאבען אבער ווייטעס, דעס דער איינבריך דער טירקען אין אי-דאא אין עגדע בעריישעטע, לויטעט וויא פאלגט:

ווייר אלעקסאנדער I., פּרינץ פון בולגאריען אונד דיד, וועלכען דעס אללמאכטיגען גאטטעס אינד דעס פאלקעס, גגעבען אינזערעס פאל-קע בעקאנגט, דאס דיא בעפאלקערונג אסטרומע-לעגנס אם 18-טען סעפּטעמבער, נאכדעם וא איה-דע רעגיערונג געשטירצט אינד איינע פּראוויזאריש-ע רעגיערונג אינזעטצט אינס איינשטימ צום פּרינצען דעזער פּרווינץ פּראקלאמירט. דעס פערלאנגען דעס פאלקעס, בידע בולגאריגען לאנ-דער אין איינעס צו פערייניגען אינד דערארט ווי-גען האבסבען וואנס צו ערפּיללען, נאכדעמענד, אנערקענגען ווייר דיא אינגאן (דיא פּרעריגי-גיגן דער בידען לאנדער) אלס פאללצא-גענגע טהאטזאכע אונד גגעהמען דען טיטעל דעס פּרינצען בי-דער בולגאריען, נאדד אונד זיד בולגאריגנס אן, ווייר אבערגעה-מען דיא רעגיערונג דער פּרווינץ אונד ערקלארען, דאס ווייר לעבען, פּרייהייט אונד אינגעגנטהום אללער פּרעידלי-בען בירגער אהנע אונטערשיעד דעס גלייבענס אונד דער נא-ציאנאליטאט שיטצען ווערדען".

דאס מאניפעסט ערקלארט וויטער, דאס אללע מאסרעגעלן ערגריפען זינד, אם דיא רוהע דעס לאנדעס וכבר צישטעללען אונד אללע שטרעבען צו פערפאלגען, וועלכע גגען דיעזעלבע האנדערן זאללטען, דאס מאניפעסט פאהרט זאראנן פארט: „איך דאפען דאס מיין גערעכטעס פאלק בידער בולקאנלאנדעד, וועלכעס דאס גראבע ערגיגנס מיט בעגייסטערונג בעגריסט, דער בעפעסטיגנג דעס הייליגען אקטעס אונד דער פּרעראיגיגנג בי-דער בולגאריען וויגע אינטערשטיצונג לייהען אונד בערייט זיין ווייד, אללע אפּפער צו ברינגען אונד אנשטרענגונגען צו מאכען פיר דיא פערפיהרונג דער אונגאן אונד פיר דיא אינאבהאנגיגקייט דעס טהרון-ערען פאטערלאנדעס. נאטט שטעהט אונס בייא דיעזעס שווערגען אינטערנעהמען בייא גגעגען אין דער אלטען הייפּשטאדט, גראסטינאיא, 20. סעפּטעמבער 1885.

דיא גייגסטען נאכריכטען.

דער אויפרוהר גגען דיא טירקייא האט זיך פון אסטרו-מעליען אויס אויך נאך דעם בע-גאבבטען מאעדאגיגן פערב-ריטעט, (מאעדאגיגן אזט איינע פון בול-גאריען, גרענצען אונד טירקען בעוואהנטע פּרווינץ) דיא זיך צווישען בולגאריען אונד גרענצגלאנד הינ-צעגעט אונד דיא אינטער דער דורעקטען הערר-שאפט דעס סולטאן שטעהט. מאעדאגיגן אזט דאס אוראלטע מוקדען. פון וא אלעקסאנדער דער גראסע שטאممטע), דיא טירקייא ווייד אללא אנדרע טרופּפען צוגאנגסט גנכט נאך אסטרומעליען, זאנ-דערן נאך מאעדאגיגן וועדען, וא רוסיסיע אונד בולגאריגע אנשטאנדען דאס פאלק אויפגעגעלן.

סערבישע שטרעבונגען וואללטען גגעסטערן אן איינעס דעמאנסטראטיוגן אויפצוג קאנג מילאן צום קאנגגאפען בא אסיגיען אונד דער הערצע-גאווינא אויסרופען, וועלכעס פאהרהאבען אבער ווייטעס, דעס דער איינבריך דער טירקען אין אי-דאא אין עגדע בעריישעטע, לויטעט וויא פאלגט:

ווייר אלעקסאנדער I., פּרינץ פון בולגאריען אונד דיד, וועלכען דעס אללמאכטיגען גאטטעס אינד דעס פאלקעס, גגעבען אינזערעס פאל-קע בעקאנגט, דאס דיא בעפאלקערונג אסטרומע-לעגנס אם 18-טען סעפּטעמבער, נאכדעם וא איה-דע רעגיערונג געשטירצט אינד איינע פּראוויזאריש-ע רעגיערונג אינזעטצט אינס איינשטימ צום פּרינצען דעזער פּרווינץ פּראקלאמירט. דעס פערלאנגען דעס פאלקעס, בידע בולגאריגען לאנ-דער אין איינעס צו פערייניגען אינד דערארט ווי-גען האבסבען וואנס צו ערפּיללען, נאכדעמענד, אנערקענגען ווייר דיא אינגאן (דיא פּרעריגי-גיגן דער בידען לאנדער) אלס פאללצא-גענגע טהאטזאכע אונד גגעהמען דען טיטעל דעס פּרינצען בי-דער בולגאריען, נאדד אונד זיד בולגאריגנס אן, ווייר אבערגעה-מען דיא רעגיערונג דער פּרווינץ אונד ערקלארען, דאס ווייר לעבען, פּרייהייט אונד אינגעגנטהום אללער פּרעידלי-בען בירגער אהנע אונטערשיעד דעס גלייבענס אונד דער נא-ציאנאליטאט שיטצען ווערדען".

דאס מאניפעסט ערקלארט וויטער, דאס אללע מאסרעגעלן ערגריפען זינד, אם דיא רוהע דעס לאנדעס וכבר צישטעללען אונד אללע שטרעבען צו פערפאלגען, וועלכע גגען דיעזעלבע האנדערן זאללטען, דאס מאניפעסט פאהרט זאראנן פארט: „איך דאפען דאס מיין גערעכטעס פאלק בידער בולקאנלאנדעד, וועלכעס דאס גראבע ערגיגנס מיט בעגייסטערונג בעגריסט, דער בעפעסטיגנג דעס הייליגען אקטעס אונד דער פּרעראיגיגנג בי-דער בולגאריען וויגע אינטערשטיצונג לייהען אונד בערייט זיין ווייד, אללע אפּפער צו ברינגען אונד אנשטרענגונגען צו מאכען פיר דיא פערפיהרונג דער אונגאן אונד פיר דיא אינאבהאנגיגקייט דעס טהרון-ערען פאטערלאנדעס. נאטט שטעהט אונס בייא דיעזעס שווערגען אינטערנעהמען בייא גגעגען אין דער אלטען הייפּשטאדט, גראסטינאיא, 20. סעפּטעמבער 1885.

דיא גייגסטען נאכריכטען.

דער אויפרוהר גגען דיא טירקייא האט זיך פון אסטרו-מעליען אויס אויך נאך דעם בע-גאבבטען מאעדאגיגן פערב-ריטעט, (מאעדאגיגן אזט איינע פון בול-גאריען, גרענצען אונד טירקען בעוואהנטע פּרווינץ) דיא זיך צווישען בולגאריען אונד גרענצגלאנד הינ-צעגעט אונד דיא אינטער דער דורעקטען הערר-שאפט דעס סולטאן שטעהט. מאעדאגיגן אזט דאס אוראלטע מוקדען. פון וא אלעקסאנדער דער גראסע שטאممטע), דיא טירקייא ווייד אללא אנדרע טרופּפען צוגאנגסט גנכט נאך אסטרומעליען, זאנ-דערן נאך מאעדאגיגן וועדען, וא רוסיסיע אונד בולגאריגע אנשטאנדען דאס פאלק אויפגעגעלן.

סערבישע שטרעבונגען וואללטען גגעסטערן אן איינעס דעמאנסטראטיוגן אויפצוג קאנג מילאן צום קאנגגאפען בא אסיגיען אונד דער הערצע-גאווינא אויסרופען, וועלכעס פאהרהאבען אבער

דער בראנד אויף דעם באלקאן.

דיא ווייטגעהענדע נאכריכט דער לעצטען צייט מאנט איהם דיא מאבילזירונג דער סערבישען ארמעע. קאנג מילאן פון סערביען דאנערשטאג פאר 3 וואכען מיט דער רעגיערונג וויגעס לאנדעס איינען מיניסטערראטה בעפרידיגט, ער זולבסט דאס מיט זיינער לעבענסצייט געמאהלין, דער קאנגין נאטהאליע צור לאנדעס איינשטעללונג נאך בודאפעסט, פון דא בעגאב ער זיך נאך פאלבסבאד, וא ער איינע וואכען לאנג ווילן בעאבזיכטיגט, דא קאם וא אין בלוטיגן איס דיעזעדעס הימעל דיא נאכריכט פון דען פאלגאנגען אין אסטרומעלען, אינד 2 שטונדען שפאטער פלאג וויגע סערבישע מאנעסבאט מיט איינעם שפאנאטיגע הים נאך בעלגראד. אינד 24 שטונדען שפאטער עדשען אין אוראם (עדלאם) דעם קאנגעס דער דיא פערזאנטמלונגסרעכט אינד דאס פערזאמטלונגסרעכט פיר אונבעשטימטע צייט אויפהעבט, דיא שקיפשטינא (וויכסטאנ) נאך נישט נכט בעלגראד) אינגבעלופט אינד דיא מאבילזירונג דער סערבישען ארמעע פערפיגט. —

סערביען אינד בולגאריען דיא אן אינאנדער גרענצען, שטעהען גאנליך שאן זייט לאנגערער צייט וועגען איינעס גראסערען געבייעטעס אן דער גרענצע אים בולגיגען שטרייטע מיטאינאנדער, אינד דיא גרענצען ביידער לאנדער זינד שטעטס וויא אין גרענצען ביידער לאנדער זינד שטעטס אנגעגעבען מיט זאלדאטען אינד קאנאנען בעוועגט. בולגאריען וויזד אין אללען שטרייטען פון יוסקאלאנד אונטערשטיצט, סערביען הינגעגען דאס זיך דעם רוסיגען אינפלוסס אונטאנען אינד אומגער מעהר צו אסטרייכ-אונגארן הינגעגען, וויזד נכט נור אן דער גרענצע, זאנדערן אויך אים אינגערן פון דער אינכטבארען רוסיגען מאכט בעדראנגט. אין בולגאריען אללא דאס אים בעדראנגט. אין בולגאריען אללא דאס אים איינע גאנצע פּרווינץ גראסער גערייכדען אויס אינד דעסען זאמטליכע קריעגספּאהיגע מאנגער אינטער וויפּפען גערפען זינד, בעדייטעט פיר סערביען פיר אלטע דראהענדע געפאהר, אנדערען אינד דיא סערבישע בעפעלקערונג אין בולגאריען אינד דיא בולגאריגע בעגייסטערט. בלוט אינד גוט פיר דיא אינאבהאנגיגקייט דעס גגעגען סערביגען פולקס צו אפּפערן.

דיא טרייא דעס אינד דעס הערץ פון סערביען אינד בולגאריען אינטער דיא וויפּפען, בולגאריען אינד אסטרומעליען גלייכס איינעס גראסען מיל מאלאנגר. רוסיגע שאפען אללען אינטער דיא בולגאריגע גרענגע, סערביען מאבילזירט, דאס איזט דיא סיגנאטור דעס הייטיגען מאנעס אויף דער בעלגאלאנזעל.

פון דען מאכטען דאנגע עס יעטצט אב, דיעזע סיגנאטור צו פערוויאנדען, דען בעלגאן אין בולגאריען אינטער דיא וויפּפען, אדער דען האב-גערענען וואגען האלט צו געבעטען אינד דען גע-שאפטען פיריגען, וויעדער הערגעשטעללען.

וואס דיא מאכטע טהון ווערדען, דאס וויס-סען דיא, וויא עס שיינט נאך זעלבער נכט.

* * *

דאס מיטגעטעילטע דעס פּרינצען אלעקסאנדער פון בולגאריען, וועלכעס ער נאך פאר דייגר אנ-מיגט אין פּלעבעל אין אלטטרגאיא, איינ-סטיגע רעדענען דעס גראפבולגאריגען צאהלע-ריעגס, דעס דער איינבריך דער טרעפען אין אי-דאא אין עגדע בעריישעטע, לויטעט וויא פאלגט:

ווייר אלעקסאנדער I., פּרינץ פון בולגאריען אונד דיד, וועלכען דעס אללמאכטיגען גאטטעס אינד דעס פאלקעס, גגעבען אינזערעס פאל-קע בעקאנגט, דאס דיא בעפאלקערונג אסטרומע-לעגנס אם 18-טען סעפּטעמבער, נאכדעם וא איה-דע רעגיערונג געשטירצט אינד איינע פּראוויזאריש-ע רעגיערונג אינזעטצט אינס איינשטימ צום פּרינצען דעזער פּרווינץ פּראקלאמירט. דעס פערלאנגען דעס פאלקעס, בידע בולגאריגען לאנ-דער אין איינעס צו פערייניגען אינד דערארט ווי-גען האבסבען וואנס צו ערפּיללען, נאכדעמענד, אנערקענגען ווייר דיא אינגאן (דיא פּרעריגי-גיגן דער בידען לאנדער) אלס פאללצא-גענגע טהאטזאכע אונד גגעהמען דען טיטעל דעס פּרינצען בי-דער בולגאריען, נאדד אונד זיד בולגאריגנס אן, ווייר אבערגעה-מען דיא רעגיערונג דער פּרווינץ אונד ערקלארען, דאס ווייר לעבען, פּרייהייט אונד אינגעגנטהום אללער פּרעידלי-בען בירגער אהנע אונטערשיעד דעס גלייבענס אונד דער נא-ציאנאליטאט שיטצען ווערדען".

דאס מאניפעסט ערקלארט וויטער, דאס אללע מאסרעגעלן ערגריפען זינד, אם דיא רוהע דעס לאנדעס וכבר צישטעללען אונד אללע שטרעבען צו פערפאלגען, וועלכע גגען דיעזעלבע האנדערן זאללטען, דאס מאניפעסט פאהרט זאראנן פארט: „איך דאפען דאס מיין גערעכטעס פאלק בידער בולקאנלאנדעד, וועלכעס דאס גראבע ערגיגנס מיט בעגייסטערונג בעגריסט, דער בעפעסטיגנג דעס הייליגען אקטעס אונד דער פּרעראיגיגנג בי-דער בולגאריען וויגע אינטערשטיצונג לייהען אונד בערייט זיין ווייד, אללע אפּפער צו ברינגען אונד אנשטרענגונגען צו מאכען פיר דיא פערפיהרונג דער אונגאן אונד פיר דיא אינאבהאנגיגקייט דעס טהרון-ערען פאטערלאנדעס. נאטט שטעהט אונס בייא דיעזעס שווערגען אינטערנעהמען בייא גגעגען אין דער אלטען הייפּשטאדט, גראסטינאיא, 20. סעפּטעמבער 1885.

דיא גייגסטען נאכריכטען.

דער אויפרוהר גגען דיא טירקייא האט זיך פון אסטרו-מעליען אויס אויך נאך דעם בע-גאבבטען מאעדאגיגן פערב-ריטעט, (מאעדאגיגן אזט איינע פון בול-גאריען, גרענצען אונד טירקען בעוואהנטע פּרווינץ) דיא זיך צווישען בולגאריען אונד גרענצגלאנד הינ-צעגעט אונד דיא אינטער דער דורעקטען הערר-שאפט דעס סולטאן שטעהט. מאעדאגיגן אזט דאס אוראלטע מוקדען. פון וא אלעקסאנדער דער גראסע שטאممטע), דיא טירקייא ווייד אללא אנדרע טרופּפען צוגאנגסט גנכט נאך אסטרומעליען, זאנ-דערן נאך מאעדאגיגן וועדען, וא רוסיסיע אונד בולגאריגע אנשטאנדען דאס פאלק אויפגעגעלן.

סערבישע שטרעבונגען וואללטען גגעסטערן אן איינעס דעמאנסטראטיוגן אויפצוג קאנג מילאן צום קאנגגאפען בא אסיגיען אונד דער הערצע-גאווינא אויסרופען, וועלכעס פאהרהאבען אבער

דאס נייע געזעצבוך.

(פאָרטזעצונג.)

§ 47 איינע אונד דיזעלבע פערזאָן דאַרף איך מעהרערליי געזעצבע בעשטייבן, דאָך אזוי דיזעלבע פערפעליכטעט. פיר יעדען געזעצבעצווייג אלל דאס עניע צו ערפיללען, וואס דאס געזעטץ בים אנטרישט דעם געזעצבעם פאָרשרייבט, ווילל אונדעם עמאנד מעהרערע אן דען בעפאָרזיגונגס-נאכזייז געקניפפעט געזעצבע בעטרייבן, זא ברויכט ער דיא בעפאָרזיגונג צוואר נור בעצוגליך איינעס געזעצבעצווייגעס נאכצוזייזען, דאָך דאַרף ער אין יעגען געזעצבען, בעצוגליך וועלכער ער מיינען בעפאָרזיגונגסנאכזייז גלעלעפערט האט. בע-צייהונגסזייזע קיינע בעפאָרזיגונגס פערזאָן געשטעללט, קיינען לעהרלינג האלטען.

מעהרערע פערזאָנען, דיא איינס אונד דאס-זעלבע אדער איך פערשיעדענע געזעצבע בעטרייבען, דיפען זיך צור פיהרונג איינעס געמיינאמען געשאפטעס פערייניגען.

§ 48 יעדער געזעצבעטרייבענדע איזט בע-רעכטיגט, אללע צור פאָלגשאפטונגען הערשטעל-לונג זיינער ערזייגנישסע נאָטהווענדיגען ארבייטען צו פערייניגען אונד דיא דאזו ערפאָרדערליכען הילפסארבייטער צו האלטען.

§ 49 זיעד איין קאָנצעסס-אנסבעדיפטיגונג געזעצבע דורך איין אחד, איין אנדערעס געזעצבע דורך צווייא אחדע הינדורך נוכ בעטרעפען האט, דאַרף דאסזעלבע נור איך גרונד איינער נייען קאָנ-צעסס-אָן אדער נאך נייער אנסעלדונג איזאָ בען.

§ 50 יעדער געזעצבעטרייבענדע איזט בע-רעכטיגט, דיא איינגען, זאָ ווייא איך פרעכדע ער-צייגנישסע נוכט נור אים איינגען וואהנערטע, אנ-דערן איך אלללען וויא אימסער אים לאנדע אבגעהאלטענען אהרמאלקטען פערזאָנליך אדער דורך בעאָפטראגטע צו פערקיפען. וויישער איזט ער בערעכטיגט, איך דיזעלבען אובערהאל אונד צו יעדערצייט איך מישעללטע פאָרזייזונג אָאָן מיס-טערן, בעשטעללונגען צו אמפעלען אדער זאמעלן צו לאסען. בעשטעללטע ארבייטען וויא אימסער אויספהרען צו לאסען.

איך וואכנמארקטען דיפען נאהרונגסמיט-טעל, גארטען, אונד פעלדערצייגנישסע אונד האאר-אונדוסטריאערטיקעל — זא וויישע דעם נוכט געזעטצ-ליכע פרייהייטען הינדערן — אָאָן יעדערמאנן צום פערקיפען איסגעבאטען ווערדען. — אנדערע גע-ווערבליכע ערצייגנישסע צו פערקיפען, זינד נור אים אָרטע וואהנאפטע געזעצבעטרייבענדע בע-רעכטיגט. (פאָרטזעצונג פאָלגט.)

לאטטעריהונג פאָם 19-טען סעפטעמבער 1885.

וויען	76	13	45	2	31
גראץ	72	46	75	49	51
טעפליטץ	82	70	52	5	67

גשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרייז.

געטרייד געשעפט. אין פאָלגע דער ערזאָנגנישסע אין אסטרמעלען, וואר געפסטערן — בעזאָנדערס אים טערמינגעשעפט — איינע זעהר פעסטע שטיממונג.

קאָרן 6,10 — 6,15 גולדן.

גערסטע, (נייא) פוטטער-וואאר 5,15—5,30 גוד. מיטעלוואאר 6,80—7,50 גולדן.

האפער. (נייא) 5.80—6.30 גולדן.

מעהלגעשעפט. וויישען פער פריטיאהר 7.97—7.99 גולדן. האפער פער פריטיאהר 6,72—6.74 גולד. קוקורוץ פער פער מאיזיגו 1886, 5,50—5.52 גולדן.

— ע פ ם (קאָהן) 10.38½—10. גולד. — פער איינסס-פעסטמעטער 1886, — גולדן.

מעהל-פרייז (פער 100 קילאָגראמס זאמט זאק, פרייא אב פעסט:) גולד: 0: 16 גולדן, 60 קר. גולד. 1: 16 גולדן. — קר. גולד. 2: 15 גולדן, 40 קר. גולד. 3: 14 גולדן 50 קר. גולד. 4: 13 גולדן, 50 קר. גולד. 5: 12 גולדן, 80 קר. גולד. 6: 11 גולדן, 50 קר. גולד. 7: 10 גולדן, 60 קר. גולד. 8: 10 גולדן, 20 קר. גולד. 8½: 8 גולדן, 40 קר. גולד. 8¼: 6 גולדן. — קר. פיינע קליע 3.70 גולדן. גראבע קליע 3 גולדן. 50 קרייצער.

הילזענפרוכט, ערבסען אינגאריישע נייא 10—15 גולד לזענטנר 18—20 גולד. פיאָלען נאאסע ווייסע נייא 9,25 גולד. — עווערנול-באאנען 10,75—11 גולד. ראאטע הויזיג 5,50 גולד, הויזיג ברייז 10.25—11.25 גולד. מאָהן נייער 24 גולד. בלייער 26 — 28 גולד. — קימעל 28 גולד. — מאָהאיזאמען 7,25—8 גולד, האנזאמען 01.50 גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפיריטוס. נייע מעסטאָרט, אים קלייגען 27.25 גולד, אים גראסען 26.75 גולד. אלטע מעסטאָרט 28.75 — 29. גולד. אללעס פער 10000 ליטער-פערצענט.

עדעלעפעט 2,20—2,40 גולד. פער מעטרע.

צוויטשקען. באָמישע וואָלוואָיע פער אָקאָטער-נאיזעמטער 17.42—18,79 גולד. פערזיכטיג 10,72 גולד.

צוויטשקען מיס (לעקוואר) פער פעסטמעטער אָקאָ-בער טאלאיאנישע 15.50—גולד. באמאטטר 14.75—15 גולדן.

האנזן גלייכשטיר 26 גולד. וואכסאָזן —גולד.

וואכס 135 136 גולדן.

צוקער, וואָסזינאדע —.39—1 גולד. מעליס 38,50—38,75 גולד. פיל-צוקער 37,—37,50 גולד.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרעגנומעראנטען אונד פרייגדע זיך מיט אהרען צוטרייפטען נור דיא דעסט אן אונזערע רעדאקציאָן צו ווענדען.

אונד בוטטען ווייר דיא אדרעססע דייטליך וויא פאָלגט אנזוגעבען:

יודישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער בולוואר נוممער 29.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

☞ נייא איינטרעטענדע פראנומעראנטען ערהאלטען דיא בין יעטצט ערשיינענען פארטזעצונגען דעם „גייען געזוועדבעזעטץ" גראטיס צוגעזענדעט.

ווייטער פיר רענאדיגונגס-פאכטער.

רום, שלוואיישין, טרעבער, לעקאָרע אונד עסטע-ריצייגם מאן אהנע אפפאראט בוללינגס מיט דען עסטע-ען אונד אטמעדישען אדען אָאָן

ארנאלד וואטטעריך

בודאפעסט, מאגאָק-וואסס, נעגנאמבער דעם אייז, מעמפעל, אנפערדיג פערגעד הייזענבלאוז, וויינבאלקעס, גלי-צערן, עגזטיהונגספלוהיר, מישטער גענען אללע ווייג קראנקהייטען עגס, פערגעד הייזבעדיאָפ אונד צישראנגנאָפ פיר נאוגע-פלייגע. דאנן: טיגטע, גלאנצווייסע, וואשבלייאָרבע, מאראבדיזיג אונד קאראבאלאל. ☞ פייזקוראנטע אונד מאנזיולא.

צאָנסבוגער אין אללען שפיאלען גראטיס. 20—11

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נייא):	פער 100 קילאָגראמס	קוואלטעט פער העקטאָלי	פרייז פער 100 קילאָגראמס
נאדל-אונגאריישער	75		—.— —.—
"	76	69	6.90—6,95
"	77	70	7.—7.05
"	78	71	7.10—7.15
"	79	72	7.20—7.25
"	80	73	7.30—7.35
"	81	74	7.40—7.45
			—.— —.—
פעסטער-גאָרען	75		—.— —.—
"	76		7.20—7.30
"	77		7.25—7.35
"	78		7.35—7.45
"	79		8.45—7.55
"	80		7.50—7.65
"	81		7.55—7.65
			—.— —.—
וויסענבוגער	75		
"	76		7.40—7.30
"	77		7.35—7.45
"	78		7.15—7.55
"	79		8.65—7.55
"	80		8.60—7.70
"	81		7.80—7.70
			—.— —.—
טריעס	75		
"	76		7.40—7.30
"	77		7.35—7.45
"	78		7.15—7.55
"	79		7.55—7.60
"	80		7.60—7.70
"	81		7.80—7.80

פרוכט	קוואלטעט פער העקטאָלי	פרייז פער 100 קילאָגראמס
קאָרן אלט	70—72	6.—6.20
נייעס פוטטער	60	5.40—5,85
" מאיז	62	7.50—9.—
האפער	41	6.15—6.35
קוקורוץ באאנאט אלט	75	5.80—5.90
דעטטא אנדערע	73	5,75—5,80
הויזיג	—	—.— —.—
וויזענען	פער הערבסט	7.26
"	"	6.57
"	פריהיאהר	—.—
סוטוריע	מאי-יוני	5.52
מערסטע	"	—.—
האפער	פריהיאהר	6.74
"	הערבסט	6.32
רעפס	אוגי-סעפ.	—.—

זאמ מעהל		
נומער		
דער זאק צו 100 קילאָגראם	0	16 60
	1	16 —
	2	15 40
	3	14 50
	4	13 50
	5	12 80
	6	11 50
	7	10 60
	8	10 20
	8½	8 40
שפיריטוס אלטע מעסטאָרט פרעמדע		29 —
" נייע " קאָטאָפער		26 25

טור-טאבעללע פאם 19. סעפטעמבער

	g.	kr.
גלדקורן		
דיזענער-אייא	100	
וויזאנער	5	88
פעסטער-אונגאריישע 8 גולדן-נאָט.		
שטיק	9	92
דייטשע אייזענבאנען	61	45
20 מארק-שטיקע	12	46
מאסקע יוגער	1	24
לאזע.		
1854-ער לאָז 4 פרעמד. שטאאט-לאָז	127	50
1860-ער " נאטצע	139	25
" הונגאר	141	—
1864-ער לאָז צו 100 גולדן	171	—
הונגאר " 50 "	169	50
אונגארישע פרעמד-לאָז צו 100 גולד.	119	—
פרייבורגער-לאָז	132	—
קלאָם רעגולירונג	43	—
פרוטגער-לאָז	20	—
קרעדיט-לאָז	176	75
טאלאי-לאָז	40	—
לאָז-אבשניט פון פאראלאנד	114	—
אונגארישער-לאָז	18	75
קרעדיטווייס-לאָז צו 10 גולדן	19	—
קאראזי-לאָז 20	17	75
אָלטע-לאָז 40	42	75
באדען-לאָז 40	38	50
וויאָלא-לאָז 10	18	50
מאלאגע-לאָז 20	51	[illegible]
אלגעמיינע-לאָז 20	22	50
סטראנגאם לאָז 40	49	—

	g.	kr.
לאָז		
סאלם-לאָז צו 20 גולדן	24	—
פרעמדע לאָז 100	132	50
רעגע 50	68	—
וואלדשטיין-לאָז 20	27	50
וויינבערגער 20	37	50
וויינבערגער	126	50
אבסעל מארק-שטיקע	99	—
פרעמד-פרעמד-אונגאר.	53	75
יערטשע אפטיעק.		
אונגארישע אלקאלויד 4%	99	65
רעגע 5% צו	—	—
אָבסעל-מארק-לאנד שטיקע פייא	109	50
אונגארישע מאטיק-לאנד	92	70
אונגארישע נייוגעטאנטענלאנד	103	—
פרעמדע מאטיק	102	75
קאָגע רעגולירונג	43	—
פרוטגער-לאָז	102	25
נאלדיגע	102	50
נאָרמיגע	107	50
קאָגאָגע אונד פלאנזע	102	—
אונגארישע אוזיגלאנד-אלקאלי	147	25
וויינבערגער-אלקאלי-אלקאלי	98	—
פאבריקעט דער אונגארישען מאָרפ.		
קיליע צו 5% פרעמדע	101	75
דער אונגארישען הויפטקלאָק צו		
5% פרעמדע	94	50
דער אונגארישען אלקאלויד-לאָז		
קיליע-אנשטאלט צו 5% פרעמ.	—	—
דער הופפנבאדן	—	100
" מאָרפיום-אבאָ 5%	99	25

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteur MAX SZABOLCSI. Budapest, 1885. Druck von Sam. Márkus, Andrássystrasse Nr. 12

צירקע קאדל ש ו ו א ב ם) 900 גולדען אונד דער יונגע נאבריעל ד י י ט ש 600 גולדען געשפענדעט האבען. ווי נעהמען פאן דיעזער פיינגלדיגן בע־ריכטונג מיט פערגנגען קענטניס אונד ערוואר־נען גלייכצייטיג, דאס דאס אבערהויפטזעלבע קאדל ש ו ו א ב אם ערב יום כפור 1500 גולדען צור פערטהיידיגונג אן פערשאמטע ארמע געשפענ־דעט האבען.

* (פ י ר ד י א א י י ם נ ע ו ו י ע ז ע נ ע ן.) „פעסטער ללאד־ פערא־פעפנטריאט דען פאר־גנג דען איס מ ע מ ע ל (אן פ־יסען) צונעשקטען אי־פ־רוק, דען אייך ווי זעהר, זעהר וואהם אונזערען לעזערען עמפפעהלען: א י י פ ר י ק! עס זינד אם דיעזיגען ארטע, אמייא אין דען אנ־, אונד נאהע, לינגערען פ־יים־שען גרענצבעצירקען זעהר פיעלע אנגעזעסענע בריסטען אונד ווידען דעם לאנ־דעם פערוויזען וואהרען, דאס דיעזיגע נין שאן זייט פיפפצען וואהרען בעשטענדיגע לאמיטע האט עס זיך צור אי־פנאבע געמאכט, דיא אינ־טערשטצונגסבעדיר־פטיגען א י י ס נ ע ו ו י ע־ז ע נ ע ן, ו ו ע ל כ ע ר ק א נ פ ע ס פ י א ן ז י א א ו י ך א נ נ ע ה א ר ן מ א נ ע ן, אללזאממט גלייכמאסיג צו אינטערשטצען אונד דענעלבען, דא דיא מ־יסטען איך נאך ר־סלאנד נ־כט לאממען דיר־פען, צור א־יסיא־דערונג נאך איבערזעגאשען לאנדערן (אמעריקא) צו פערהעל־פען. — דיעזער אי־פ־רוק ר־כטעט זיך ערדאך פאר־צוגסווייז אן אינזערע ווייטשען גלייבענסבריד־דער, דא הערראטס דער ווייטאים גראטעדע טהייל דער אי־סגרייזענען איס ווידען בעשטעהט. — זאממלונ־גען אונד זענדונגען זינד צו ר־כטען אן דען מיט־אינטערצייכנעטען ראבבינער ד־ר. ר י ד ת אן מ ע מ ע ל. — דאס שטארגע הילפסקאמיטע פיר דיא נאטהשטאנדע רוסיטשער איראעליטען: ראב־בינער ד־ר ר י ל ת. — ס. ב ל א ד־. נ. מ א ר־ג י ל י ע ס. — ל. ל ע ו י. — ר. ה י ל ד ע ל. ז א ה ן. — י. מ. ש א פ י ר א.

* (ד ע ר ט א ד א י נ ע ס י ד י ש ע ן ו ו א ה ל ט ה א ט ע ר ס.) אן ווענדונג איט באראן יראאפא ט ר ע ו ו ע ס דעל באפפולי אים אלטער פאן 97 יאהרען, טעף בעשרירעט פאן אל־לען ווערכע אידן לאנגטען, דאהינגעשעדען, אן דען ווייטשטען קרייזען האטטע זיך דער ווידרוג גריין אינען נאמען גענאמבט דורך דינע ווהלטהא־טיגקייט אונד פ־אמטגיטיס, ווא דורך דיא ערא־נ־נערונג אן דאס, ווא אן דער שטאדט ווענדיג אונד אידרען איינ־יאהרגען גלייכסטעט. עס אינפערגעסען, דאס ער אים יאהרע 1836. אדס דיא באלדיגא צום ערסטען מאלע ענטגעגליך ווידערגעבען, אינגרשראנקען פאן דיזן צו דיזן וואנ־דערבטע, ערלע אדטע, פערלאסענע קראנקע ער־קווידקטע אונד שטארקטע אונד דאדורך אם לעבען ערהיעלט. אלס ווענערע אין דען יאהרען 1848 אונד 1849 זיך נעגען דיא אסטערר־יכיטשע הערשאפט ערהאבען האטטען, וואר בא־ אן טרעווים מיטגליעד דער רעפובלאנישען ווענגטשאפט אונד בעמולי־, דעטע טעהרערע אינפלוסרייכע, וויכטיגע אמטער. ער אכטע אינע גראמאטיגע, וואהלטהאטיגקייט נעגען אינטערשטצונגס־בעדיר־פטיגע ערדען בע־מענטיגסטעס, ער וואר אין וואהלטהאטער אים דיינסטען ווענע דעם וואהטעס אונד דארים אינט דיא טרייער אים אינן אינע נאמען אלדגעטיגע. עס ווארדען אהם דיא עהרען אינגעס אפפענטליכען בעגראבנ־יסעס (אין קאסטען דער שטארט) צו טהייל, אן ווילכעס אללע קלאסען דער בעפאלקע־רונג ווענערוים אפפעזיעל אונד פייאיאט פער־טרעטען וואהרען. („יידישע פ־רעסע.")

* (דער ע ר ס ט ע י י ד י ש ע א ר צ ט.) דער בערי־מטמעסטע אונד עלענאנטעסטע קי־אר אונגארנס, באראנגאר פ־יר־ער אם פ־אלענגונג האט פאר קי־נעגס דעם אנדענקען דיינס ערסטען באדע, אר־צטעס אונד אינגענטליכען גי־נדערס אינגען דענק־שטען נעווייהעס. אונד דיעזער וואר אין יידע, נא־מענס יאנעף מאגנעס א ס ט ע ר ר י י ב ע ר, פאן דיינען גלייבענסגענאססען דעם מאגנעס געהיסען. אסטערר־יכיטשע וואר צוגלייך דער ערסטע ר י י ש ע ר א ק ט אר אן ו נ ג ר ן. 1756 אן אלטאפען גענבארען, לעבטען אהן דיינע על־טערן אינגען נטען אינטערר־יכיטן אן דען רעליגיאנס־בינטען אונד זעלבסט אן נמרה ערטהיילען, דיין דאנג צו אנדערען דייסענשאפטען אונד דיין פלייס בעווארקטען עס, דאסס ער אויך אנדערווייטיגען אינטערר־יכיטע וויכטע אונד פאנד. בין צום יאהרע 1780 וואר דיא שטעללונג דער יידען אינע ערהר־יכטע: אן פעסט ווייפטע אונד דיין יידע ציעלר־לאסטען, אונד נור צוויא קי־פ־לטען א ב ע ל ס. ב ע ר נ ע ר אונד ל י ע ב נ ע ר וואר עס גע־שטאטטעט דיא מאר־קטע אן פעסט צו בעווארען, ווער אן דער שטארט אובע־נאבטען וואללטע, מוסטע זיך פיר 24 ר־יינצער ווענער יאהרונג אינע לעגנגראטע לאזען: אן דאנן אונד פ־ערטאגען אבער ר־ר־פטע אן דיע זיך דיין אן דען נאסטען ציינען. אם יאהרע 1780 ערשיען דאס טאלערא־נ־ערקט כאיזער יאזעפס, אונד אין דיעזעס יאהרע האטטע אסטערר־יכיטר דאס דאטטאר־יפאס ערהאלטען, ביא דיעזער גלעגענהייט האטטע ער אינע רוס־סערטאציאן (אבהאנדלונג) גנעשריבען אובער דיא פ־ירערע וואסטר, ווערכע נאאטעס אי־פ־ערהען ער־דענטע, פאן ווען נאך אינגאר ציר־קעלערטיט, ווי־דערטע, אינגרשראנקען פאן דיזן צו דיזן וואנ־, דערטע, פ־ערלע אדטע, פערלאסענע קראנקע ער־קווידקטע אונד שטארקטע אונד דאדורך אם לעבען ערהיעלט. אלס ווענערע אין דען יאהרען 1848 אונד 1849 זיך נעגען דיא אסטערר־יכיטשע הערשאפט ערהאבען האטטען, וואר בא־ אן טרעווים מיטגליעד דער רעפובלאנישען ווענגטשאפט אונד בעמולי־, דעטע טעהרערע אינפלוסרייכע, וויכטיגע אמטער. ער אכטע אינע גראמאטיגע, וואהלטהאטיגקייט נעגען אינטערשטצונגס־בעדיר־פטיגע ערדען בע־מענטיגסטעס, ער וואר אין וואהלטהאטער אים דיינסטען ווענע דעם וואהטעס אונד דארים אינט דיא טרייער אים אינן אינע נאמען אינגעזעגע. עס ווארדען אהם דיא עהרען אינגעס אפפענטליכען בעגראבנ־יסעס (אין קאסטען דער שטארט) צו טהייל, אן ווילכעס אללע קלאסען דער בעפאלקע־רונג ווענערוים אפפעזיעל אונד פייאיאט פער־טרעטען וואהרען. („יידישע פ־רעסע.")

* (דער ע ר ס ט ע י י ד י ש ע א ר צ ט.) דער בערי־מטמעסטע אונד עלענאנטעסטע קי־אר אונגארנס, באראנגאר פ־יר־ער אם פ־אלענגונג האט פאר קי־נעגס דעם אנדענקען דיינס ערסטען באדע, אר־צטעס אונד אינגענטליכען גי־נדערס אינגען דענק־שטען נעווייהעס. אונד דיעזער וואר אין יידע, נא־מענס יאנעף מאגנעס א ס ט ע ר ר י י ב ע ר, פאן דיינען גלייבענסגענאססען דעם מאגנעס געהיסען. אסטערר־יכיטער וואר צוגלייך דער ערסטע ר י י ש ע ר א ק ט אר אן ו נ ג ר ן. 1756 אן אלטאפען גענבארען, לעבטען אהן דיינע על־טערן אינגען נטען אינטערר־יכיטן אן דען רעליגיאנס־בינטען אונד זעלבסט אן נמרה ערטהיילען, דיין דאנג צו אנדערען דייסענשאפטען אונד דיין פלייס בעווארקטען עס, דאסס ער אויך אנדערווייטיגען אינטערר־יכיטע וויכטע אונד פאנד. בין צום יאהרע 1780 וואר דיא שטעללונג דער יידען אינע ערהר־יכטע: אן פעסט ווייפטע אונד דיין דיין אינע ציעלר־לאסטען, אונד נור צוויא קי־פ־לטען א ב ע ל ס. ב ע ר נ ע ר אונד ל י ע ב נ ע ר וואר עס גע־שטאטטעט דיא מאר־קטע אן פעסט צו בעווארען, ווער אן דער שטארט אובע־נאבטען וואללטע, מוסטע זיך פיר 24 ר־יינצער ווענער יאהרונג אינע לעגנגראטע לאזען: אן דאנן אונד פ־ערטאגען אובער ר־ר־פטע אן דיע זיך דיין אן דען נאסטען ציינען. אם יאהרע 1780 ערשיען דאס טאלערא־נ־ערקט כאיזער יאזעפס, אונד אין דיעזעס יאהרע האטטע אסטערר־יכיטער דאס דאטטאר־יפאס ערהאלטען, ביא דיעזער גלעגענהייט האטטע ער אינע רוס־סערטאציאן (אבהאנדלונג) גנעשריבען אובער דיא פ־ירערע וואסטר, ווערכע נאאטעס אי־פ־ערהען ער־דענטע, פאן ווען נאך אינגאר ציר־קעלערטיט, ווי־דערטע, אינגרשראנקען פאן דיזן צו דיזן וואנ־, דערטע, פ־ערלע אדטע, פערלאסענע קראנקע ער־קווידקטע אונד שטארקטע אונד דאדורך אם לעבען ערהיעלט. אלס ווענערע אין דען יאהרען 1848 אונד 1849 זיך נעגען דיא אסטערר־יכיטשע הערשאפט ערהאבען האטטען, וואר בא־ אן טרעווים מיטגליעד דער רעפובלאנישען ווענגטשאפט אונד בעמולי־, דעטע טעהרערע אינפלוסרייכע, וויכטיגע אמטער. ער אכטע אינע גראמאטיגע, וואהלטהאטיגקייט נעגען אינטערשטצונגס־בעדיר־פטיגע ערדען בע־מענטיגסטעס, ער וואר אין וואהלטהאטער אים דיינסטען ווענע דעם וואהטעס אונד דארים אינט דיא טרייער אים אינן אינע נאמען אינגעזעגע. עס ווארדען אהם דיא עהרען אינגעס אפפענטליכען בעגראבנ־יסעס (אין קאסטען דער שטארט) צו טהייל, אן ווילכעס אללע קלאסען דער בעפאלקע־רונג ווענערוים אפפעזיעל אונד פייאיאט פער־טרעטען וואהרען. („יידישע פ־רעסע.")

ווייטער דאס מאדערנע מצרים.

אין דער יונגסטען צייט האבען ווייר ווייטער, תאלט דאייטש הינגעווענען, דאס זיך דיא רומאני־שען בעהארדען דורך דראהונגען אונד געוואלט, אכטע פאן דען יידישען נעמיגדעאר־שטאנדען צינ־נעסטע אי־שטעללען לאסטען, לוט וועלכען דיא יודען אין רומאנען מיט אידרעס שיקואלע דורכ־אים צוי־ערען זונד, דאס זיא דיא יודען דעם איי־לאנדעס נכט בעניידען (הייבעיא ווירד איבער אונ־נאר לאנגעשטעפפט, וא זך דער אנטסעמטיסמוס ברייט מאכט, וואהרענד „אין רומאנען קיינע שפיר פאן דעמולבען צו ענטדעקקען איזט" (?) דיא אנ־דלאנען אלזא, וועלכע דיא דעפ־טאציאן דער ענגליש־יידישען פ־ראיינגונג (Anglo-Jewish-Association) פאר דעם ענגלישען מיניסטער־פ־אזידענטען ווענען דער אינטענשלכען בעהאנדלונג דער רומאנישען יודען פאר־באבטע, דורכאים פאלש ווענ, אונד דאס זיך דערסהאלב דיא רומאנישען יודען פ־ערא־לאסט ווערען, נעגען דאס פאר־ערהען דער גענאנטען פעאיינגונג פ־ייר־לכען פ־ראטעסט צו ערהעבען. דיא זאכע איזט נינמעהר זא ווייט נעדיעהען, דאס שאן נאך מוהצער צייט אינע מאסענפ־אטעסטע צ־אן דער־רומאנישען יודענגעשיינדען נעגען אירדע דאבהערצינען יידישען בריידער אין ע גלאנד ער־פאלגען דיר־פטע, ווייל דיעזע נעיאנס האבען, דיא ווייטערען אינגרשראנקען פאן דיזן צו דיזן וואנ־, דערטע, פ־ערלע אדטע, פערלאסענע קראנקע ער־קווידקטע אונד שטארקטע אונד דאדורך אם לעבען ערהיעלט. אלס ווענערע אין דען יאהרען 1848 אונד 1849 זיך נעגען דיא אסטערר־יכיטשע הערשאפט ערהאבען האטטען, וואר בא־ אן טרעווים מיטגליעד דער רעפובלאנישען ווענגטשאפט אונד בעמולי־, דעטע טעהרערע אינפלוסרייכע, וויכטיגע אמטער. ער אכטע אינע גראמאטיגע, וואהלטהאטיגקייט נעגען אינטערשטצונגס־בעדיר־פטיגע ערדען בע־מענטיגסטעס, ער וואר אין וואהלטהאטער אים דיינסטען ווענע דעם וואהטעס אונד דארים אינט דיא טרייער אים אינן אינע נאמען אינגעזעגע. עס ווארדען אהם דיא עהרען אינגעס אפפענטליכען בעגראבנ־יסעס (אין קאסטען דער שטארט) צו טהייל, אן ווילכעס אללע קלאסען דער בעפאלקע־רונג ווענערוים אפפעזיעל אונד פייאיאט פער־טרעטען וואהרען. („יידישע פ־רעסע.")

* (דער ע ר ס ט ע י י ד י ש ע א ר צ ט.) דער בערי־מטמעסטע אונד עלענאנטעסטע קי־אר אונגארנס, באראנגאר פ־יר־ער אם פ־אלענגונג האט פאר קי־נעגס דעם אנדענקען דיינס ערסטען באדע, אר־צטעס אונד אינגענטליכען גי־נדערס אינגען דענק־שטען נעווייהעס. אונד דיעזער וואר אין יידע, נא־מענס יאנעף מאגנעס א ס ט ע ר ר י י ב ע ר, פאן דיינען גלייבענסגענאססען דעם מאגנעס געהיסען. אסטערר־יכיטער וואר צוגלייך דער ערסטע ר י י ש ע ר א ק ט אר אן ו נ ג ר ן. 1756 אן אלטאפען גענבארען, לעבטען אהן דיינע על־טערן אינגען נטען אינטערר־יכיטן אן דען רעליגיאנס־בינטען אונד זעלבסט אן נמרה ערטהיילען, דיין דאנג צו אנדערען דייסענשאפטען אונד דיין פלייס בעווארקטען עס, דאסס ער אויך אנדערווייטיגען אינטערר־יכיטע וויכטע אונד פאנד. בין צום יאהרע 1780 וואר דיא שטעללונג דער יידען אינע ערהר־יכטע: אן פעסט ווייפטע אונד דיין דיין אן דען נאסטען ציינען. אם יאהרע 1780 ערשיען דאס טאלערא־נ־ערקט כאיזער יאזעפס, אונד אין דיעזעס יאהרע האטטע אסטערר־יכיטער דאס דאטטאר־יפאס ערהאלטען, ביא דיעזער גלעגענהייט האטטע ער אינע רוס־סערטאציאן (אבהאנדלונג) גנעשריבען אובער דיא פ־ירערע וואסטר, ווערכע נאאטעס אי־פ־ערהען ער־דענטע, פאן ווען נאך אינגאר ציר־קעלערטיט, ווי־דערטע, אינגרשראנקען פאן דיזן צו דיזן וואנ־, דערטע, פ־ערלע אדטע, פערלאסענע קראנקע ער־קווידקטע אונד שטארקטע אונד דאדורך אם לעבען ערהיעלט. אלס ווענערע אין דען יאהרען 1848 אונד 1849 זיך נעגען דיא אסטערר־יכיטשע הערשאפט ערהאבען האטטען, וואר בא־ אן טרעווים מיטגליעד דער רעפובלאנישען ווענגטשאפט אונד בעמולי־, דעטע טעהרערע אינפלוסרייכע, וויכטיגע אמטער. ער אכטע אינע גראמאטיגע, וואהלטהאטיגקייט נעגען אינטערשטצונגס־בעדיר־פטיגע ערדען בע־מענטיגסטעס, ער וואר אין וואהלטהאטער אים דיינסטען ווענע דעם וואהטעס אונד דארים אינט דיא טרייער אים אינן אינע נאמען אינגעזעגע. עס ווארדען אהם דיא עהרען אינגעס אפפענטליכען בעגראבנ־יסעס (אין קאסטען דער שטארט) צו טהייל, אן ווילכעס אללע קלאסען דער בעפאלקע־רונג ווענערוים אפפעזיעל אונד פייאיאט פער־טרעטען וואהרען. („יידישע פ־רעסע.")

דער האנדעל אום דיא נאמען.

(הומאריסטישע ערצעהלונג.)

(4־טע פאר־טשעטונג.)

„שאס?" אמטערעט דער ווייבע קי־פפאנ, „וואס פיר אין האסליכער נאמע! שאס? וואהרום וואלל איך הייסען שאס? דיא לייטע ווערדען מיך פיגגערן אויף מיר ציינען, אויף מיר דען ווייבען קי־פפאנ מעלער, ווען איך קינגע אנדערען נאמען בעקאמען. קאנן אלס דען שאס. דאס אויס יא אין טהיר אונד קין מענש!"

„עס לייטע זיך שאן שטואס מאכען, מורמעלטע דער קאנצליס, „אבער עס אויס גענען דיא פעראדרונג אונד דאנן נכט עס אייגע מענגע שווירעריען."

„אך ווייל גיגע נעבען פיר דיא טהיר אונד שריי־בעריא וואס זיא וואללען, נור לאסטען דיא אוס נאשטע ווייללען דען שאס נכט אויף מיר ווטעען! וואנטע מעלער, דער זיך פאר דעם שאס דיא פאר דעם טייפעל פ־ירכטעט.

„נוט", וואנטע דער קאנצליס, „פאר אללעס מיסטען זיא צאהלען. דאנן מיסטען דיא מיר פערשפ־ערען צו שווייי־גען, דערר מעלער, וואנטע קאנטע איך מיין אטט פעלליג־דען אונד זיא מאטען אונס קרוטיגאל, אונד מיסטען עיסט רעכט שאס הייסען."

„פערשפערע, דערר קרומטהאנ, פערשפערע," אנט־וארטעט מעלער אונד פאלטעט דיא האנדע אובער זיי־גען רונדען בויך. „אللע פאר אللעס וואלל איך צאהלען; וואנען דיא מיר נור דיא־אפיעל פיר איינען דערר שאנען נאמען; אבער דערר שאן וואלל ער זיין, הארען דיא?"

„ווען דיא צייאנגע דענדלער (דוקאטען) צאהלען, וא קאנגען דיא זיך דאנאר איינען עלבטטן איזטונג."

מעלער ווייטטעט. ער צאנגעטעט אייגע ווילל, דא פיעל אים אבער דער שאנס אין. אונד מיט אייגעס ווקק צאג ער זיין בריטעלבטן, אונד צאהלטע דיא צוויאנגע דענ־לער אויף. „נון בטטע איך אנטעדערהאנגטס אום דען שאנטטען נאמען, דען דיא אם לאנגער האבען."

דער קאנצליסט ערהאב זיך פאן דיינעס שטיהל, דאנטע אייגע ווילל נאך אונד שפראך דאנן מיט ערהאבע־נער מיגנע: „האבען דיא, דערר מעלער, שאן אינגאר אין אינער שאנען נאמטס דאס הומטעלבטגעווארבע בעקאמטטע? קאנן עס עטוואס שאנגעעס נעבען. אللס דיא פונקעלגדען ש ט ע ר ג ע ד א דראבען?"

„וואלל איך ש ט ע ר ן הייסט?" מורמעלטע מעלער, דער נאמען אוס וואהל שאן, יעדענפאللס שאנער דיא שאס. מיר קאמטט אבער פאר, דאס דער נאמע פיר צוואנ־ציג דוקאטען אין ווענג צו קורצן אויס."

„נעווייס", ערווידערטע קרומטהאנ, אבער עס נכט פערשטערנע שטערנע, דערר מעלער. נראמע אונד קלינע, וואللע דיא שטאיק לייטטען אונד וואللע דיא שווארק לייב־טען, דאנן שטערנע מיט בלייעס, מיט נעלבטטن אונד מיט דאטטעס לייכט."

„אللזא נעבען דיא מיר אייגען שטערן, דערר נראם אויס אונד שטאיק לייכטטע.

„ווייסטען דיא דאס," דרעט דעטטאנ, „דיא ווערדען זיך ל י כ ט ע נ ש ט ע ר ן נענגען, דאס אויס אין נאמטע, דערר שאס זא קלינגע דיא נאמע דער ריי־טטליגען, ריי־טטליגען נעשלעכטער לייכטטע־נשטיין. וואס מיינען דיא דאנע, דערר מעלער?"

„מורגרט יאהר וואللען דיא לעבען, דערר קאנצע־ליסט! דאס הייסט אין אייגער קאפ, שארע, דאס דיא נכט לייטטטטאגן זונד, אבער וואס נכט אויס, קאנן נאך ווערדען, דיא ווערדען עס נאך ווערד דאך הייגיג בייג־נען! אויף דען נאللען, דאטטע מעלער בייא זיך. אللזא שרייבען דיא מיך אין: מעלער לייכטענשטערן, דערר קרומטהאנ."

דער שרייבער שריב דען נאמען מעלער לייכטענ־שטערן אין דיא לייסטע אין. „וואבייא אויס דער זא בע־נאנגטע אובער דיא שטאטטע צוואה. אבע ער יא נכט זיך נעאוזרט, אונד שאס אייגנטראגען. ער נייפ אין דען זאקק אונד לעגטע דעם קאנצעליסטען נאך אייגען ווילבעגען צוואנציגער הין, דא ער נוט וואטטע. דאס דיא דוקאטען נכט פיר איהן ווארען.

דיא ווענן ער אייגען הייסטערבפער נעמאכט האט־טע, זא פייריג הערגען, אילטע מעלער נאך הויזע, אום זיינען נעשפאנגטע וואטטענדען אנגעדאיגען מ־מטהיילונג צו מאכען פאן דעם גלאנגענדען נאמען, דער אויס צוגע־פאللען.

„ווען דיא צייאנגע דענדלער (דוקאטען) צאהלען, וא קאנגען דיא זיך דאנאר איינען עלבטטן איזטונג."

מעלער ווייטטעט. ער צאנגעטעט אייגע ווילל, דא פיעל אים אבער דער שאנס אין. אונד מיט אייגעס ווקק צאג ער זיין בריטעלבטן, אונד צאהלטע דיא צוויאנגע דענ־לער אויף. „נון בטטע איך אנטעדערהאנגטס אום דען שאנטטען נאמען, דען דיא אם לאנגער האבען."

דער קאנצליסט ערהאב זיך פאן דיינעס שטיהל, דאנטע אייגע ווילל נאך אונד שפראך דאנן מיט ערהאבע־נער מיגנע: „האבען דיא, דערר מעלער, שאן אינגאר אין אינער שאנען נאמטס דאס הומטעלבטגעווארבע בעקאמטטע? קאנן עס עטוואס שאנגעעס נעבען. אللס דיא פונקעלגדען ש ט ע ר ג ע ד א דראבען?"

„וואלל איך ש ט ע ר ן הייסט?" מורמעלטע מעלער, דער נאמען אוס וואהל שאן, יעדענפאللס שאנער דיא שאס. מיר קאמטט אבער פאר, דאס דער נאמע פיר צוואנ־ציג דוקאטען אין ווענג צו קורצן אויס."

„נעווייס", ערווידערטע קרומטהאנ, אבער עס נכט פערשטערנע שטערנע, דערר מעלער. נראמע אונד קלינע, וואللע דיא שטאיק לייכטטען אונד וואللע דיא שווארק לייב־טען, דאנן שטערנע מיט בלייעס, מיט נעלבטטن אונד מיט דאטטעס לייכט."

„אللזא נעבען דיא מיר אייגען שטערן, דערר נראם אויס אונד שטאיק לייכטטע.

„ווייסטען דיא דאס," דרעט דעטטאנ, „דיא ווערדען זיך ל י כ ט ע נ ש ט ע ר ן נענגען, דאס אויס אין נאמטע, דערר שאס זא קלינגע דיא נאמע דער ריי־טטליגען, ריי־טטליגען נעשלעכטער לייכטטע־נשטיין. וואס מיינען דיא דאנע, דערר מעלער?"

„מורגרט יאהר וואللען דיא לעבען, דערר קאנצע־ליסט! דאס הייסט אין אייגער קאפ, שארע, דאס דיא נכט לייטטטטאגן זונד, אבער וואס נכט אויס, קאנן נאך ווערדען, דיא ווערדען עס נאך ווערד דאך הייגיג בייג־נען! אויף דען נאللען, דאטטע מעלער בייא זיך. אللזא שרייבען דיא מיך אין: מעלער לייכטענשטערן, דערר קרומטהאנ."

דער שרייבער שריב דען נאמען מעלער לייכטענ־שטערן אין דיא לייסטע אין. „וואבייא אויס דער זא בע־נאנגטע אובער דיא שטאטטע צוואה. אבע ער יא נכט זיך נעאוזרט, אונד שאס אייגנטראגען. ער נייפ אין דען זאקק אונד לעגטע דעם קאנצעליסטען נאך אייגען ווילבעגען צוואנציגער הין, דא ער נוט וואטטע. דאס דיא דוקאטען נכט פיר איהן ווארען.

דיא ווענן ער אייגען הייסטערבפער נעמאכט האט־טע, זא פייריג הערגען, אילטע מעלער נאך הויזע, אום זיינען נעשפאנגטע וואטטענדען אנגעדאיגען מ־מטהיילונג צו מאכען פאן דעם גלאנגענדען נאמען, דער אויס צוגע־פאللען.

„ווען דיא צייאנגע דענדלער (דוקאטען) צאהלען, וא קאנגען דיא זיך דאנאר איינען עלבטטן איזטונג."

מעלער ווייטטעט. ער צאנגעטעט אייגע ווילל, דא פיעל אים אבער דער שאנס אין. אונד מיט אייגעס ווקק צאג ער זיין בריטעלבטן, אונד צאהלטע דיא צוויאנגע דענ־לער אויף. „נון בטטע איך אנטעדערהאנגטס אום דען שאנטטען נאמען, דען דיא אם לאנגער האבען."

דער קאנצליסט ערהאב זיך פאן דיינעס שטיהל, דאנטע אייגע ווילל נאך אונד שפראך דאנן מיט ערהאבע־נער מיגנע: „האבען דיא, דערר מעלער, שאן אינגאר אין אינער שאנען נאמטס דאס הומטעלבטגעווארבע בעקאמטטע? קאנן עס עטוואס שאנגעעס נעבען. אللס דיא פונקעלגדען ש ט ע ר ג ע ד א דראבען?"

„וואלל איך ש ט ע ר ן הייסט?" מורמעלטע מעלער, דער נאמען אוס וואהל שאן, יעדענפאللס שאנער דיא שאס. מיר קאמטט אבער פאר, דאס דער נאמע פיר צוואנ־ציג דוקאטען אין ווענג צו קורצן אויס."

„נעווייס", ערווידערטע קרומטהאנ, אבער עס נכט פערשטערנע שטערנע, דערר מעלער. נראמע אונד קלינע, וואللע דיא שטאיק לייכטטען אונד וואللע דיא שווארק לייב־טען, דאנן שטערנע מיט בלייעס, מיט נעלבטטن אונד מיט דאטטעס לייכט."

„אللזא נעבען דיא מיר אייגען שטערן, דערר נראם אויס אונד שטאיק לייכטטע.

„ווייסטען דיא דאס," דרעט דעטטאנ, „דיא ווערדען זיך ל י כ ט ע נ ש ט ע ר ן נענגען, דאס אויס אין נאמטע, דערר שאס זא קלינגע דיא נאמע דער ריי־טטליגען, ריי־טטליגען נעשלעכטער לייכטטע־נשטיין. וואס מיינען דיא דאנע, דערר מעלער?"

„מורגרט יאהר וואللען דיא לעבען, דערר קאנצע־ליסט! דאס הייסט אין אייגער קאפ, שארע, דאס דיא נכט לייטטטטאגן זונד, אבער וואס נכט אויס, קאנן נאך ווערדען, דיא ווערדען עס נאך ווערד דאך הייגיג בייג־נען! אויף דען נאللען, דאטטע מעלער בייא זיך. אللזא שרייבען דיא מיך אין: מעלער לייכטענשטערן, דערר קרומטהאנ."

דער שרייבער שריב דען נאמען מעלער לייכטענ־שטערן אין דיא לייסטע אין. „וואבייא אויס דער זא בע־נאנגטע אובער דיא שטאטטע צוואה. אבע ער יא נכט זיך נעאוזרט, אונד שאס אייגנטראגען. ער נייפ אין דען זאקק אונד לעגטע דעם קאנצעליסטען נאך אייגען ווילבעגען צוואנציגער הין, דא ער נוט וואטטע. דאס דיא דוקאטען נכט פיר איהן ווארען.

דיא ווענן ער אייגען הייסטערבפער נעמאכט האט־טע, זא פייריג הערגען, אילטע מעלער נאך הויזע, אום זיינען נעשפאנגטע וואטטענדען אנגעדאיגען מ־מטהיילונג צו מאכען פאן דעם גלאנגענדען נאמען, דער אויס צוגע־פאللען.

נאָך דעסטעוועגן פּראָטעסלט וואָרדן. דאָ בעגינ־נונג ווערט דורך דאָ נאָכדעם דערפאָרגעריפן, דאָס אָסטערריכ־אונגאַרן באַסנען אונד דאָ דער־צעגאָוונג זיך אינפערליבט האָבן.

פערשיעדענע נייאָגריטען.

* (דאָס אָנגאַרישע אָבגעאָרדנעטע הויז.) האָלט אָם 26־טן דיזעס ייגע ערסטע זיטונג. אָן דיזעס טאָג פּראָטעסטלט זיך אינערהייב צום ערסטנמאָל אויך דאָס גייע אָבערהויז, וואָ זיך אויך דאָ ערגאַנגען טענ־מיטגלידער אינפערליבט האָבן.

* (שאַנגען אין דען קאַלינע.) דאָ פאַרגאַנגע אין אסטרימעלען האָבן דערקס אנדערע פאָלטישע ערגאַנגסס אין דען הונטערגרונד געדראָנגען, אונד דאָך אויס איין־מעגר שריטט פאָן ווישן שפּאַנענס צו פערבייגען, דאַסזעלבע האָט נאָמלך אָהנע איינע ענטשיידונג אבצוואַרטען, איינע אינזעלן דער מאַראַלענ־גרופּפּע בעזעטצט, אים דאָס דען בעוויזן צו לע־פערן, דאָס עס אין נאָר דייגע אנדערע לאָזונג דער פּראָגע איינגעהט, אלס דאָס דאָ אינזעלן אבגע־דינגט אלס שפּאַנישע געבעטס אנערקאַנגט ווערדען. אנדערערזיטס פערליטעט, דאָס מאַנג אַלפּאָנזו דען אַנדערן אַנדערן מאַנגל דען אַנדערן אויסאַגען, דאָס אַנדערע דען גיסטעקיטס אין דען שעדעפּרוכסער צייטען דייטשלאַנד אונד שפּאַניען צו מאַכען.

* (פאַפּערע גאַלעלען.) אין פאָלגע דער פּראָגינסס אין דער באַלאַנהאַלאַנזעל אויס דאָ אונגאַרישע נאָלדרעגסטע אויס 1,40 קר. אונד דער אַסטערייכישע קרעדיטקאַסן נאָר אויס 3,50 קר. געפאַלען. דאָס זונד אבער דאָ פרייע דעם געטריידעס גע־שטעגען אונד זונד פאַרזאָנדערנד אויס שטיגען בעגרייפן.

* (דרייא גערכטס פערהאַנדלונג.) אָם 21־טן וואָרדע דאָ שלוסספער־האַנדלונג אויס פּראָגעסס רישטער פאַרגעזעטצט. דאָס פערדאַכט מאַזעס רעטטערס בעגע־דינגט, דער אונבעפאַנגען אין דאָ אין גערעכ־טעטן פּראָגען דעם פאַרזעטצנדען, דעם שטאַטס־אנוואַלטס. דער געשוואָרען אנטוואָרטעט אונד בעפרעגענדע אָפּפאַלרונגען גיבט אבער פּרי־דער פאָן אים געמאַכטע אויסערונגען. — דאָס וואָרדע גטעל רעטטער פערדאַכט, וועלכע דאָס גיסט אינפערנעמען שלדערטע, אין וועלכעם דאָ אימער מיט דער עדמאַרדעטען פּראָגע ציסקאַ מנג געלעבט האָטטע, אונד שלבעגנד אויסריעט: „אין בן אונשלדיג, מיינען דאָ מיט מיר,

---

פאָלליעטאָן.

מוהמע פרוממעט.

(דשטענבלד אויס דעם אנגאַנג דיזעס יאָרהונדערטס.)

(34־טע פאָרטזעטצונג.)

„דאָס פערהאַלנגרע מיך וואָרדע אבגעגאַנגען, איך וואָס מיך אין איינעם יאָגדרוויזע אים דיכטעסטען מאַנגעגוואָלדע, מיר נעגענאיבער איינע אַפּטליכע פרייא, דאָ מיך משליידיג אנואַס אונד מיך צו בעדיזונגען וכסט.

מיינע ערסטע פראַגע וואָר נאָך מיינער פרייגדין ליבעבלע.

„פרכטען דאָ נכטס, ליבעבע קינד,“ אנטע דאָ פאַרסטעען, „וועדער פיר דיך נאָך פאַר איהרע דער הערד נראָ מיינס עס אָ נוט מיט איהנען; ער וויל נור איהר בעסטעס. ער וויל דאָ אין דען שאָאָס דער אַלליין ווליג מאַכענדען קרכנע אויפגעהטען לאַסטען. אונד דאָגן צו דייגער נעמאַלין, צור נראָאָן פאָן לעבאָסק מאַכען. דאָס איום איין גליק, דאָס וועגנען ווגנדרוגען בעשעדט איום! אונד דאָ דאָ דאָ דאָ לעבעט! ער קאָגן נכט לעבען אָהנע דאָ, אונד דאָ דאָ דאָ דייגעס וויללען נכט נעוואָגען דאָ־דען, זאָ האָט ער דיך ערלוכבס, דאָ צו איהרעס גלייקע צו צוגנגען. אונד וויל ער איהנען זאָ נוט איום, זאָ וויל ער עס אויך איהרע פרייגדין נגעפעסען לאַסטען, דאָ איום אים נאָהען נאָגנענקלאָסטער אינטערגעבראָכס, וואָ דאָ צור טויפע פאַרבערישטס וועדדען זאָלל, אום דאָגן מיט אייגער דייגען מטגטס פרייגדען נוט פרייאָרס צו וועדדען. בעטראַכטען דאָ דאָ דער אלס דערען, מיך אלס איהרע דייגערין. דאָ איהנען אין אַלליגע נעהאָרכען וועדד, נור נכט איהנען צור פלוכט צו פערלעבען. לאַסטען דאָ דאָ דייגע אויך נכט אין דען זינן קאָמען. דענן ווער דאָגען איינען טכטיגען וואָגטער אן אונזערעס „נעגא“, דער קייגען פעגדען פאָס־סירען לאַסטס זיין נעכטס אויס אין נאָר שאַרקעס אונד דייגע וואָגאָקטיגס אויס נכט צו טייטען.“

„נון,“ אנטע אויך, „וועגן אויך צו בעפערדען דאָגען, דאָ פערלאַנגען אויך, דאָס מיינע פרייגדין וואָאָרס דערדער נעבראָגען וועדדע, אונד מיינע נעפאַנגענשאַפט מיט מיר טהיילע.“ —

„אויך וועדדע עס דעם דערען נראָפען מטטהיילען, אונד וועגן עס עס ערלוכבס, זאָ . . .“

„וועגן אויך דאָ נעבעטערען דער בען, וועגן אויך — דאָ דאָ דאָ אנטע — דער צו בעפערלען דאָגען, וואָס בע־דאַרף עס דאָ דער ערלוכבנגס דעם דערען נראָפען? ווערען דאָ, דאָ דאָס אַלל איהרע דעדנגאָרס קלייגגס, וואָבאַלד מאָן דאָרייגס שלאָגס! — נעהען דאָ אונד לאַסטען דאָ מיך אַללייגן!“ —

דאָ פאַרסערען אָפּפגעט אייגען דאָגען וואָגדשאָגן, אונד אייגע דענגעלבען צייגענער אנטע דאָ: „דער אויס שוואָס צום עסטען אונד טרייגקען, וועגן דאָ דאָגגען פערלאַנגען טאָגען אַללשען.“ צוגלייך צוגדעגט דאָ אייגע קערצע אָן, שטעללטע דאָ אייגע דען מיט. דענן עס דאָ אינגוויטען נאָכט נעוואָרדען; שטעט דאָגן אייגע טהייל אייגע, דאָ אין אייגע קלייגע קאָמער פיהרטע. אין דער דיך אייגען לאַגער בעפאַגד, בעגייגגעגט דעם אויס מייגע שלאָפ־וואָאָלגע.)

פאָלליעטאָן.

מוהמע פרוממעט.

(דשטענבלד אויס דעם אנגאַנג דיזעס יאָרהונדערטס.)

(34־טע פאָרטזעטצונג.)

„דאָס פערהאַלנגרע מיך וואָרדע אבגעגאַנגען, איך וואָס מיך אין איינעם יאָגדרוויזע אים דיכטעסטען מאַנגעגוואָלדע, מיר נעגענאיבער איינע אַפּטליכע פרייא, דאָ מיך משליידיג אנואַס אונד מיך צו בעדיזונגען וכסט.

מיינע ערסטע פראַגע וואָר נאָך מיינער פרייגדין ליבעבלע.

„פרכטען דאָ נכטס, ליבעבע קינד,“ אנטע דאָ פאַרסטעען, „וועדער פיר דיך נאָך פאַר איהרע דער הערד נראָ מיינס עס אָ נוט מיט איהנען; ער וויל נור איהר בעסטעס. ער וויל דאָ אין דען שאָאָס דער אַלליין ווליג מאַכענדען קרכנע אויפגעהטען לאַסטען. אונד דאָגן צו דייגער נעמאַלין, צור נראָאָן פאָן לעבאָסק מאַכען. דאָס איום איין גליק, דאָס וועגנען ווגנדרוגען בעשעדט איום! אונד דאָ דאָ דאָ לעבעט! ער קאָגן נכט לעבען אָהנע דאָ, אונד דאָ דאָ דייגעס וויללען נכט נעוואָגען דאָ־דען, זאָ האָט ער דיך ערלוכבס, דאָ צו איהרעס גלייקע צו צוגנגען. אונד וויל ער איהנען זאָ נוט איום, זאָ וויל ער עס אויך איהרע פרייגדין נגעפעסען לאַסטען, דאָ איום אים נאָהען נאָגנענקלאָסטער אינטערגעבראָכס, וואָ דאָ צור טויפע פאַרבערישטס וועדדען זאָלל, אום דאָגן מיט אייגער דייגען מטגטס פרייגדען נוט פרייאָרס צו וועדדען. בעטראַכטען דאָ דאָ דער אלס דערען, מיך אלס איהרע דייגערין. דאָ איהנען אין אַללען נעהאָרכען וועדד, נור נכט איהנען צור פלוכט צו פערלעבען. לאַסטען דאָ דאָ דייגע אויך נכט אין דען זינן קאָמען. דענן ווער דאָגען איינען טכטיגען וואָגטער אן אונזערעס „נעגא“, דער קייגען פעגדען פאָס־סירען לאַסטס זיין נעכטס אויס אין נאָר שאַרקעס אונד דייגע וואָגאָקטיגס אויס נכט צו טייטען.“

„נון,“ אנטע אויך, „וועגן אויך צו בעפערלען דאָגען, דאָ פערלאַנגען אויך, דאָס מיינע פרייגדין וואָאָרס דערדער נעבראָגען וועדדע, אונד מיינע נעפאַנגענשאַפט מיט מיר טהיילע.“ —

„אויך וועדדע עס דעם דערען נראָפען טטהיילען, אונד וועגן עס עס ערלוכבס, זאָ . . .“

„וועגן אויך דאָ נעבעטערען דער בען, וועגן אויך — דאָ דאָ דאָ אנטע — דער צו בעפערלען דאָגען, וואָס בע־דאַרף עס דאָ דער ערלוכבנגס דעם דערען נראָפען? ווערען דאָ, דאָ דאָס אַלל איהרע דעדנגאָרס קלייגגס, וואָבאַלד מאָן דאָרייגס שלאָגס! — נעהען דאָ אונד לאַסטען דאָ מיך אַללייגן!“ —

דאָ פאַרסערען אָפּפגעט אייגען דאָגען וואָגדשאָגן, אונד אייגע דענגעלבען צייגענער אנטע דאָ: „דער אויס שוואָס צום עסטען אונד טרייגקען, וועגן דאָ דאָגגען פערלאַנגען טאָגען אַללשען.“ צוגלייך צוגדעגט דאָ אייגע קערצע אָן, שטעללטע דאָ אייגע דען מיט. דענן עס דאָ אינגוויטען נאָכט נעוואָרדען; שטעט דאָגן אייגע טהייל אייגע, דאָ אין אייגע קלייגע קאָמער פיהרטע. אין דער דיך אייגען לאַגער בעפאַגד, בעגייגגעגט דעם אויס מייגע שלאָפ־וואָאָלגע.)